

Merecen, pues, los señores Marqueses de la Torrecilla y Camarasa el aplauso de cuantos se interesan por el recuerdo de nuestras viejas y artísticas tradiciones, aquellas que, a pesar de los años transcurridos y de los hondos cambios impuestos por la moda, conservan su sabor de arte, elegancia y gentileza, que nunca habrán de perder.

Con lo expuesto cree el que suscribe haber cumplido el honroso encargo recibido del señor Director y dado a esta Real Academia una idea sucinta de lo que es el libro dedicado al caballo por los señores Marqueses de Camarasa y Torrecilla.

EL BARÓN DE LA VEGA DE HOZ.

Madrid, 3 de julio de 1922.

II

DOCUMENTOS RIBAGORZANOS DE TIEMPOS DE LUDOVICO PIO Y CARLOS EL CALVO

AÑOS 817 A 876.

Por ser escasísimos los documentos españoles del siglo IX publicamos esta colección de escrituras que, como casi todas las de Ribagorza de aquella centuria y de la siguiente, se hallan fechadas por los años de reinado de los monarcas franceses. Esto ofrece no pocas dificultades para ordenarlas, pues habiendo existido en Francia reyes de iguales nombres, hay casos en que no se puede afirmar si un documento pertenece al reinado de Carlos *el Calvo* o de Carlos *el Simple*; a Ludovico Pío, o a Luis de Ultramar.

Donde más aparece semejante dificultad es en el *Cartulario de Alaón*, agravada por el hecho de que la fecha de las escrituras está, con frecuencia, equivocada. Por tal motivo, es difícil deducir cronológicamente la serie de abades que gobernaron dicho cenobio.

Los primeros abades de Alaón según don Jaime Villanueva, fueron:

	Años.
<i>Obbonio</i>	834 44
<i>Brandila</i>	861
<i>Centullo</i>	882
<i>Frugelto</i>	925
<i>Oriulfo</i>	973
<i>Eximio</i>	1002
<i>Ponce</i>	1015
<i>Abbo</i>	1017
<i>Velasco</i>	1032
<i>Alhelmo</i>	1039 (1)

En el Abaciologio de Alaon, ordenado por fray José de la Canal, son apócrifos los abades Obbonio (año 835); Brandila (866); Céntulo (883); Oriulfo (973); Eximio (1002), y Poncio (1015), como fundada su existencia en el falso privilegio de Vandregisilo.

Quedan como históricos: Céntulo en el año XXIV de Ludovico Pío, o sea el 837; Alvaro I, que figura en una venta hecha a Ricalfo en 888; Frugelo I, que en 917 (año XXV de Carlos *el Simple*) compró una finca, en Orrite, a Todefredo; Dato, quien suscribe un documento de compraventa en Rexanet, año 919, con Paterno y su mujer Resegoncia; Teoderedo, a quien en el año X de Luis de Ultramar vendió Babila una viña en Castro Arinio; Quinto, o Cintón, mencionado en un juicio que se dictó en el año VII de Lotario (año 960); Altemiro, abad en 963; Frugelo II; Alvaro II, en cuyo tiempo Sancio, Gentina y Exemeno donaron al Monasterio dos alodios (año XXV de Lotario, a sea el 978); Bradila en el año XX de Roberto (año 1016), como se ve por la donación de una viña en Castellón, hecha por Raimundo, hijo de Gisberga; Velasco (año 1034), mencionado en la confirmación que Ato García y su mujer Velasqueta hicieron de cuanto habían donado al Monasterio sus progenitores (2).

Hemos de advertir que, como las fechas de los documentos suelen estar equivocadas en las copias, no hay que fiar mucho en la existencia de dos abades homónimos; bastantes ves-

(1) *Viaje literario*, tomo XVII, pág. 124. Villanueva añade que la serie no es completa.

(2) *España sagrada*, tomo XLVI.

ces no hubo más que uno, duplicado luego por la ignorancia de los amanuenses. Por cuya razón tenemos como cierto que los Alvaros y los Frugelos de Alaon no fueron cuatro, sino dos personajes distintos.

De los documentos que publicamos resulta probado que el abad Céntulo vivió en tiempos de Ludovico Pío y de Carlos *el Calvo*, y como los religiosos que figuran en las escrituras otorgadas por los abades Frugelo, Daco y Villimundo u Oilmundo son los mismos que figuran en las del primero, es lógico suponer que pertenecen a igual época (1).

Es de advertir que la fecha de algunos documentos está equivocada porque, siendo vitalicio el cargo de abad, no se concibe que alternen varios abades, pues sólo en casos excepcionales podría suponerse una interinidad; v. gr.: proceso canónico contra un abad. Sin embargo, hemos dejado las fechas tales como aparecen en los documentos, pues una rectificación sería, la mayor parte de las veces, poco fundada.

MANUEL SERRANO Y SANZ.

(1) La costumbre de calendar los documentos ribagorzanos por los años de reinado de los Monarcas franceses duró hasta la segunda mitad del siglo XII, como se ve por la siguiente escritura, hecha en el año 1178:

"Felecares.

In nomine Domini, ego Vilemus Miro de Felegares et filii eius Petrus Guielmus et Bernardus Guielmus, de gratis animis et bona uoluntate facimus cartam de decimis nostris quos (*sic*) habemus de nostras franchiseas, ad domum Sancte Marie Alaonis uel Sancti Petri, et ad dominum Raimundum episcopum, et ad ipsos dericos qui in ibi commorantur uel adhuc commaraturi (*sic*) sunt, propter remedium animarum nostrarum uel parentum nostrorum, et est manifestum quod si nos donatores aut aliquis de filiis nostris uel propinquis aut qualiscumque persona contra hanc carta donacionis uenerit ad inrumpendum, non hoc ualeat uindicare quod requirit, set componat in duplo ipsas decimas, et a liminibus Ecclesie extraneus fiat. Facta carta donacionis in mense Decembris, anno XVIII regnante Filippo rege. Sig. ♫ num Vilelm Mir cum filiis suis qui hanc carta donacionis rogauerunt scribere et testes firmare. Sig. ♫ num Vilelm Mir Galin. Sig. ♫ num Tedegerus prior de Palomora. Altemirus rogitus scripsit die et anno quo supra."

(*Cartulario de Alaon*, folio 93 v.)

I

Julio de 817.

Orrite.

In Dei nomine, ego Calcedonia, tibi entori meo Agilani et uxori tue Baldergoto constat enim me uindere vobis terra quod mihi aduenit ex alode parentum meorum infra territorio qui nocetur castello Orritense, in loco ubi dicitur Kannalilias: de Oriente abet terra de ipsos uenditores; de alia parte Elpericus; uindo ego iam supra dicta Calcedonia nobis entores meos supra dictos ipsa terra, cultum et incultum, definitu precio in argenteos VI, quod uos entores mihi dedistis et ego uendor de presente recepi, nichilque de ipso precio definicionis nostre nichil remansit, et est manifestum quem uero ipsa terra que supra diximus ad me uenditore tradita apud uos entores recepta, adeatis, teneatis, et quicquid exinde facere uolueritis, in Dei nomine habeatis potestatem. Si quis sane quo fieri minime credo esse uenturum, quod si ego Calcedonia aut filii mei aut de eredibus meis, uel de fratribus meis, uel quislibet homo ex aduerso ueniens subposita persona mea qui hanc cartam inquietare uoluerit, ipsa terra in duplo componat, et non disrumpatur. Facta carta uenditionis in mense Iulio anni IIII.º regnante uel imperante Leodevico rege S. Calcedonia qui hanc cartam uenditionis feci et testes firmavi. S. Reparati, S. Gudirici. Dato scolasticus qui hanc carta uenditionis rogatus scripsi sub die et anno que supra (i).

II

26 de agosto de 819.

Lespetano.

In Dei nomine, ego Spannarius clericus, tibi meo Ionatan presbitero, quam sic placuit atque conuenit in animo meo, nullius quoquegentis imperio nec suadentis ingenio, set propria et expontanea mihi accessit uoluntas ut tibi aliquid de ereditate mea uindere debere, sicuti et per hanc scriptura uindictionis uin-

(i) *Cartulario de Alaón*, folio 118.

de tibi infra territorio Lespetano, in uilla ubi dicitur Coll petra una, qui ponitur iusta petra Nifridi, et de alia parte iusta petra Dateldes qui est in plano, et alia petra iusta petra Baidi, et de superiore parte iusta petra Imbolati; ipsas petras cum ipso arbore uindo tibi ab omne integritate, et dedisti mihi pretio plumatio placabile quod inter nos bone pacis conuenit precio quod tu dedisti et ego plenissime recepi, et nihil de ipso precio penitus non remansit me ffateor, ita ut in Dei nomine Dominum propicium abeas, adeas, teneas et possideas, quidquid exinde facere uel iudicare uolueris, libera et firmissima in omnibus abeas potestate. Si quis, sane, quod fieri minime credo, quod si ego Spannarius clericus, aut de fratribus meis aut quislibet homo carta ista uindicationis inquietauerit, aut inquietauero, dupla uel tripla tibi componat: cum ipso arbore componere no (*sic*) moretur. Facta carta ista uendictionis sexto kalendas Septembbris anno vi domno nostro Ludoico imperii sui residente in sedem patris sui. Sig. Spannarii clericus qui hanc carta uindicationis feci et testes tradidi ad roborandum. S. Baigli. S. Diricis. S. Singiscli. S. Abtanii. S. Danieli. Dadebertus diacunu rogitus scripsit sub die et anno que supra (1).

III

Enero de 837.

Miralgas.

In Dei nomine, ego Centullus presbiter uobis domno atque magnifico Centullo abbati siue cuncta congregacione que est in Alaone monasterio, certum quidem et manifestum est enim quam sic michi complacuit et placet in animis meis nullus quoquegentis imperio, nec suadentis ingenio, set propria michi hoc helegit uoluntas ut uos supra nominatos uos Centulo abbati uel cuncta congregacione qui ibide serviant uel deseruierint donare deberem sicut et do uineam quem abeo in castro cuius uocabulum est Miralias, et est ipsa uinea iusta uinea Trassemundi, cum suo torchulario et ipso campo quem abeo in ipso riuo et sub taxo, et alio meo campo quem abeo in locum cui uocabulum est

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 88 r. y v.

Tamureces, et est ipsa terra de sub terras Apporoni, et de alia parte terra Principii; hoc donare deberem propter remedium anime mee, quam uero de meo iure trado in uestro dominio ut ab hodierno die abeatis et abeatis (*sic*) et abeant, teneatis et neant, possideatis et possideant uel nos uel qui hunc locho sancto deseruerint, iureque uestro dominio in perpetuum uindictis ac defendatis, uel quid de ipsa uinea uel de ipsas terras facere uel iudicare uolueritis, libera in Dci nomine abeatis potestatem. Si quis sane quod fieri minime credo esse uenturum, quod si ego Centullus presbiter, aut aliquis de fratribus meis, uel de propinguis (*sic*) meis, aut supposita persona mea, aut quislibet homo qui contra hanc carta ista donacionis que ego feci nobis uenerint aut uenero ad inrumpendum, inferant uel interfieram vobis aut partique uestre auri libras duas vobis perpetim abituras, et in antea carta ista donacionis in sua permaneat firmitate. Facta carta ista donacionis in mense Ianuario, anno XXº IIIIº regnante domno nostro Ludoico imperatore. Ego Centullus presbiter qui hanc carta donacionis firmaui et testes de presente rogaui. Magnulfus, Dei miseratione diaconus qui hanc carta donacionis rogitus scripsi, relegi * die et anno quo supra (1).

IV

Julio de 838.

Torogone.

In Dei nomine, ego Spinefrede, uobis Centulo abate uel omnibus fratribus qui estis in Alaone monasterio asistentes, constat me uobis vindere debere sicuti et uindo uillam quem abeo de parentum morum; est ipsa uilla infra uicille Urritense castello, quod dicitur Torocone, iusta serra que dicitur Croces; vindo predicta uobis ipsa villa iam dicta Torocone quarta parte quod me contingit abere ab ereditibus meis; uindo eam uobis in aderato et definito quod inter me et uobis bone pacis conuenit atque complacuit in solidos XX quod uobis traditum est iam dicto Centulli abbatii uel fratribus uestris et a me Spanefreda receptum et nichil

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 14 r.

de ipso precio apud uos non remansit, et est manifestum quem uero ego iam dictam Spinafreda ipsa iam dictam villa Torocone ipsa quarta parte cum suos casales et suas fines uel territorio et fundos quod ad ipsa villa pertinent quarta parte ad uobis trado et dulgo de meo iure in uestro dominio transfundo el trado ut ad odierno die et tempore ablatis uel fratres que ibidem in ipso monasterio Alaone seruierint abeatis et abeant, teneatis et teneant, possideatis et possideant iureque uestro in perpetuum uindicetis et uindicent, defendatis et defendant cum omni uoce apposicionis uestre, et quidquid exinde facere uel iudicare uolueritis, libera et firmissimam in omnibus abeatis potestatem. Si quis uos uel fratribus exinde inquietauerit, aut ego iam dicta Spinafreda, aut filii uel heredes uel quislibet homo contra hanc cartulam uindicionis de ipsa quarta parte sicut supra scriptum est uenire conatus fuerit ad intrupendum, inferam uel inferat uobis ad parte uestre ipsa quarta parte de ipsa villa iam dicta, dupla, et in antea ista kartula uindicionis firmis permaneat et non disrumpatur. Facta uindicionis mens (*sic*) Iulio, anno xxv regnante Loctouico impratore (*sic*) Signum Spanefredes qui hanc cartulam uindicionis fecit et testibus tradidit ad roborandum. Signum Lebegildi. Signum Datoni. Odisendus presbiter ♀ Signum Ferrini. Signum Martini. Signum Centulli. Teodosius presbiter qui hanc cartula uindicionis rogitus scripsit ♀ die et anno quo supra (1).

V

Junio de 840.

Alia de Censuē.

In nomine Domini. Ego Ascaricus, Golo, Espanesindus, Bercoida, Friusclus, Ansila, et Elufia vobis emptoribus nostris Vulgarani abbatii et fratribus tuis Uvitiso, Centullo, Uvitiringo, Donato, Aurioso, Superancio, Atalane, vel omnibus fratribus tuis qui in ipso monasterio Sancti. Genessi sunt. Certum quidem et manifestum est enim quam placuit in animis nostris atque placet nullius quoquegentis imperio nec suadentis ingenio, sed

(1) *Cartulario de Alaón*, folios 20 v. y 21 r.

propria et spontanea nobis accessit voluntas ut vobis emptori-
bus nostris Vulgarani abbatii et fratribus tuis vinderemus villam
nostram qui dicitur Cinzobi, qui est in ipso in Bello ipso vico
qui est contra parte orientis prope via qui discurrit ad Turalia,
sicut et vindimus, quam habemus de alode parentum nostrorum,
et est ipsa villa inter castros Turalia et Salasse, prope rivo qui
discurrit de Erte: de parte occidentis usque ad terminum de
Cenzobi, via mediana, et de parte orientis usque ad terminum
de villa que dicitur Enserras; de parte meridiana usque ad Cen-
zobi subteriore, et de parte aquilonis usque ad terminum de Vil-
lanova; vindimus vobis ipsa villa iam dicta cum omnes fines
suas et suos exios et suis regressibus et suis terris et suis ar-
boribus pomiferis vel inpomiferis, et omnia quidquid dici vel
nominare potest quantum ad ipsa villa pertinet, culto et incul-
to, vindimus vobis ad omni integritate in aderato et difinito pre-
cio quod inter nos venditores et vos emtores bona pacis compla-
cuit atque conbenit, in rem vel speciem septuaginta et quinque
solidatas quod vos emtores nobis dedistis et nos venditores
de presente recepimus, et nichilque de ipso precio apud vos
emtores non remansit, et est manifestum que vero ipsa vil-
la Cenzobi cum omnes suos appendicios vel fines et ingressos
et regressos de nostro iure cum omni voce adpositionis in ves-
tro domino translata sit ut ex presenti die et tempore ipsa villa
iam dicta habeatis, adeatis, teneatis et possideatis, et usque in
perpetum apud opus monasterii vindicetis et vos et successo-
res vestri, et quidquid exindit facere vel iudicare volueritis in
Dei nomine liberam et firmissimam habeatis potestatem. Si quis
sane quod fieri minimi credimus esse venturum, quod si nos
superius iam dicti venditores Ascaricus, Ansila, Esmerius, Golo
Elpanesendus, et Berconda, Fruisclus, Elala, aut aliquis de filiis,
eredibus, fratribus vel sororibus, aut quislibet homo subposita
persona nostra vos suprascriptos Vulgarani abbatii, aut fratres
tuos, vel successores vestros, pro ipsa villa superius iam dicta
inquietaverit, aut ipsi nos inquietaverimus aut aliqui contra hunc
scriptura conati fuerint aut fuerimus venire ad intrendum
inferat vel inferamus vobis aut partique vestre ipsa villa cum
omni suo appenditio dupla vel tripla vobis perpetim habitura.

componere non moretur, et in antea ista carta vinditionis sit firmis et stavilis in omni robore et firmitatem et non disrumpatur. Facta carta vinditionis in mense junio anno XXVII regnante Dompno nostro Lodovico Imperatore Augusto. Sig ✕ num Ascarici. Sig ✕ num Ansilane. Sig ✕ num Emerii. Sig ✕ num Golones. Sig ✕ num Espanesindi. Sig ✕ num Bercondes Sig ✕ num Friuscli. Sig ✕ num Elafies qui hanc carta vinditionis rogavimus scribere et testes rogavimus ut sua signa facerent. Sig ✕ num Ennecones ✕. Sig ✕ Atilanes. Signum ✕ Geboldi. Sig ✕ Gulies Sig. Altemirus. Uvilefonsus et Atila fide fecerunt de auctorizo et de omnes removentes. Signum ✕ Ledesci monachi qui hanc cartam vinditionis propter anime mercedis me subter firmavi vel signo meo propter manus mea feci. Petrus Romellus Presbiter qui hanc cartam vinditionis rogitus scripsi ✕ et die et anno que supra (1).

VI

Marzo de 844.

Cambio de un huerto en Batalgar.

In Dei nomine, ego Gondesalua tibi entori meo Daconi presbitero, placuit in animis meis et placet ut tibi concamio vnum ortum et una area quale porcione mihi aduenit aliquid de alode, et aliquid de compara, et ipso orto in Batalgar: de Oriente uia; de super in kasale Centulli presbiteru; de alia parte Ato Segincli Concamio tibi ipsum ortum et illa area cum exio et regressio ab integrum pro ipsa tua terra quod abes ad ipsa Retonella, tu ab odierno die liberam abeas potestatem... (2) Facta carta concamiationis in mense Marcio, anno vº regnante Carlo. S. Gondesalua qui hanc carta rogaui scribere et testes firmare ut sua signa facerent S. Gondemare. S. Endiscli. Centullus presbiter rogitus scripsit die et anno que supra (3).

(1) *Cartulario de Labaix*, folio 62.

(2) En este y otros documentos hemos suprimido algunas cláusulas que se repiten en la mayor parte de los de aquella época.

(3) *Cartulario de Alaón*, folio 119 r.

VII

Enero de 845.

Oliberanum.

In nomine Domini, ego Atilius et nepus meus Daco, uobis entores nostros Centullo abbatii, Procano preposito, Egodio monaco, Todmiro presbitero, Ennecone presbitero, Aderico presbitero qui erat pontifex anni illius a domum Sancte Marie in loco cuius uocabulum est Alaone, uindimus uobis uilla in pauo Oritense cuius uocabulum est Oliberanum, cum suos casales, et cum arboribus et pomiferis, cum cultum et incultum, et acepiimus ad uobis precio quo inter nos et uos bone pacis conuenit, hoc est in aderato et definito in solidos XL quod uos entores dedistis et nos uenditores de presente recepimus et penis uos nichil de ipso precio apud uos nichil remansit est manifestum, et quod modo etgo (*sic*) recepimus, et uos emptores ipso precio sicut uobis iam tradimus ipsa uilla cum suos casales et cum arboribus pomiferis quod michi aduenit de alodem parentum nostrorum ad abendum et domum Sancti Genesi ad posidendum uel ad uindendum uel quicquid exinde facere uel iudicare uolueritis, quod michi aduenit de patre meum Feledangum in Dei nomine ex presenti die et tempore abeatis potestate. Si quis sane, quod fieri minime credo, quod si nos aut aliquis de fratribus nostris uel de propinquis nostris, uel de filiis nostris uenerint ad intrupendum, aut uenerimus, inferam uel inferam (*sic*) uobis aut partique uestre auri libras III, et in antea ista carta uindicionis in sua permaneat firmitate. Facta carta uendicionis in mense Ianuarium VI regnante domino nostro Carulo regem. Sig. Atili Sig. Daconi qui anchora carta uendicionis firmauimus et testes de presente rogauiimus. Sig. Fabiliani Sig. Asenarii. Sig. Igam. Sig. Domenici, Sig. Hundisculum. Sig. Electi. Sig. Herenaci. Sig. Babila. Comendatus qui anchora (*sic*) carta uendicionis scripsi, relegi et ♦ et die et anno que supra (1).

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 35 r.

VIII

20 de abril de 845.

Olibe.

In Dei nomine, ego Libas uobis entores meos Centullo abba-
ti, Porchanu preposito, Todemiro presbitero, Ennechone presbi-
tero, Asenario presbitero, Dadilane presbitero, Anestasio bestia-
rio, Ragone monachu qui erant pontifex in illius ad domum
Sancte Marie, certum, quidem et manifestum est enim quam sic
placuit et placet in animis meis, nullius quoquegentis imperio, nec
suadentis ingenio, set propria et expontanea michi hoc elegit uo-
lumptas ut uobis supra nominatos uindere deberem sicuti et bin-
do uobis terras que abeo de alode parentum meorum, et sunt
ipsas terras in pau Orritense: desubtus uilla cuius uocabu-
lum est Olibe; de parte Aquilonis campo Laquidi, et de parte
Orientis terra Astari, et accepi a uobis precio quod inter me et
uos bone pacis conuenit, hoc est in aderato et definito in solido
uno et II argenteos in rem ualentem quod uos dedistis et ego
benditor de presente recepi, et penis uos nichil de ipso precio
apud uos non remansit et est manifestum, et quomodo ego rece-
pi de uos entores ipso precio, sic uobis iam trado ipsas terras ad
abendum, ad possidendum uel ad uendendum uel quidquid exin-
de facere uel iudicare uolueritis in Dei nomine et presenti die et
tempore abeatis potestatem. Si quis sane quod fieri minime cre-
do, quod si ego aut aliquis homo de fratribus meis, uel de pro-
pinquis meis, aut subposita persona mea, aut quislibet homo qui
contra hanc carta uenerint ad irrumpendum aut uenero, inferam
uobis aut partique uestre auri libras duas, et in antea ista carta
bendicionis in sua permaneat firmitatem. Facta carta bendictio-
nis IIIIº Kalendas Madii anno VI regnantem domino nostro
Karulo regem. Signum Liuiati qui hanc carta uendicionis firma-
bi et testes de presente rogaui. S. Datoni. S. Davit. S. Eleti. Co-
mendatus qui hanc carta uendicionis rogitus scripsi, relegi et
die et anno que supra (1).

(1) *Cartulario de Alaón*, folios 82 v. y 83 r.

IX

30 de mayo de 845.

Olbe.

In nomine Domini, ego Laguidus uinditor uobis entores meos Centullo abbat, Porchanu preposito, Aderico presbitero. Ennecone presbitero, Venario presbitero, Dadilane presbitero, Anestasio mercetario (*sic*), Egodio monachu, Ragone monachu, Senifredo monachu, qui erant pontifex in illius ad domum Sancte Marie, uindo uobis terras cum arboribus pomiferis, et sunt ipsas terras in pau Oritense in uilla que dicitur Olbe et Munilibus cum cultum et incultum: de parte Aquilonis terra Matili, et accepi a bobis precio quod inter me et uos bone pacis conuenit hoc est in aderato et definito in rem ualentem VI solidos quod uos entores dederis et ego uenditor de presente recepi et penis te nihil de ipso precio apud uos nihil remansit est manifestum. et quomodo ego recepi de uos entores ipso precio sic uobis iam trado ipsas terras et ipso kasale quod michi aduenit de alode parentum eorum, ad abendum, ad possidendum uel ad uindendum uel quidquid exinde facere uel iudicare uolueritis, in Dei nomine ex presenti die et tempore abeatis potestate. Si quis sane quod fieri minime credo, quod si ego aut aliquis de fratribus meis, uel de filiis meis uel de propinquis meis aut subposita mea aut quislibet homo qui contra hanc carta uendicionis quem ego feci uobis uenerint ad inrumpendum, aut uenero, inferam uel inferam uobis aut partique uestre auri libras duas et in antea ista carta uendicionis sua maneat firmitatem. Facta carta uendicionis secundo Kalendas Iunias anno vi regnante domino nostro Karulo regem. S. Laguidi qui hac carta uendicionis firmabi et testes de presente rogaui. S. Ardarici. S. Quintilani. S. Sabigildi. S. Gaticani. S. Marequi, Auserendus, Saluatus. Comendatus qui hanc uendicionis rogitus scripsi, relegi et die et anno que supra (1).

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 83 r. y v.

X

Junio de 845.

Carta de Olbe.

In nomine Domini, ego Amoncolus et uxor mea Alibonca uobis Centullo abbatii qui est in domum Sancte Marie et cuncta congregatione qui ibidem sunt in monasterio Alahone, certum quidem et manifestum est enim quam sic placuit et placet in animis nostris, nullus quoque gentis imperio nec suadentis ingenio set propria et expontanea hoc elegit uoluntas ut uobis uindere deberem sicuti et uindimus uobis campo qui est in pauo Orritense prope villa cuius uocabulum est Olbe: de parte meridie campo Astari; et accepimus a uobis precio quod inter nos et uos bone pacis complacuit atque conuenit, hoc est in aderato et definito unum bouem colore lauru, et nichil de ipso precio apud uos nichil remansit, et est manifestum. Si quis sane quod fierim (*sic!*) minime credo esse uenturum, quod si nos supra nominati aut aliquid de filiis nostris uel de propinquis nostris qui contra hauc carta uendicionis uenerit ad intrupendum, ipsum campum cum quantum melioratum fuerit in duplo emendet, et in antea ista carta uendicionis firma permaneat: Facta carta uendicionis in mense Iunio anno VIº regnante Carulo rege. S. Amancoli et Elibonzes qui hanc carta rogauiimus scribere et testes de presente firmauimus. S. Vilemundus Atsindinus. S. Filimiri Centullus. S. Inici. Comendatus qui hanc carta uenditionis rogatus, scripsi. relegi et sub die et anno que supra (1).

XI

Junio de 845.

Sugerre.

In Dei nomine, ego Aldrui uinditor uobis entores meos Centullo abbatii, Poscano preposito, Todemiro presbitero, Eliseo presbitero, Adenco presbitero, Dadilane presbitero, Asenario

(1) *Cartulario de Alaón*, folios 57 v. y 58 r.

presbitero, Anestasio mercatario, Egodio monacho, Ragone monacho, qui erant pontifex anni illius ad domum Sancte Marie, uindo uobis campo quo mihi aduenit de alaudem parentum meorum, et est ipso campo in ualle Ariniense, in locum ubi dicitur domum Sancti Martini; de parte Orientis terram Ardarici, et de parte Occidentis terram Theodilani, et accepi a uobis precio quod inter me et uos bene pacis conuenit, hoc est in haderato et definito III solidi I° in rem ualentem quod uos emptores dedistis, et ego uenditor de presente recepi, et penis te nichil de ipso precio nichil aput vos remansit, et est manifestum, et quomo ego recepi de uos emptores ipso precio sic uobis iam trado ipso campo cum cultum et incultum, ad abendum, ad possidendum uel ad uindendum uel quicquid exinde facere uel iudicare uolueritis, in Dei nomine ex presenti die et tempore abeatis potestatem. Si quis sane quod fieri minime credo, quod si ego aut aliquis de fratribus meis uel de propinquis meis aut de filiis meis, aut subposita persona mea, aut quislibet homo qui hanc carta uendicionis uenerit ad intrupendum, aut inferam uel inferam uobis aut parti quibus auri libras duas, et in antea ista carta uendicionis in sua permaneat firmitatem. Facta carta uendicionis in mense Iunio anno VI.º regnante domno nostro Karulo regem. Sig. ♫ num Aldriones qui hanc cartam uindicionis firmaui et testes de presente rogaui. Sig. ♫ num Eldefredi Bosias. Sig. ♫ num Cixiloni Galindo. Sig. ♫ num Athoni. Sig. ♫ num Gamizani. Sig. ♫ num Eleti. Comendatus qui hanc carta uendicionis rogitus scripsi, relegi et ♫ sub die ot anno que supra (1).

XII

27 de junio de 845.

De Olbe.

In nomine Domini, ego Blandericus uobis Centullo abbatii monasterii Sancte Marie quod dicitur Alahone, et monachis ibidem Deo seruientibus, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim quam sic mihi placuit et placet in animo

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 42 v.

nco, nullus quoquegentis imperio nec suadentis ingenio, sed propria expontanea, mihi hoc accessit bona uoluntas ut uobis iam dicto abbatи et monachis in predicto monasterio Deo famulantibus, uindere debere, sicuti et uindo, terra in territerio (*sic*) Orritense in uilla que dicitur Olobe; uindo uobis ibidem terra quam habeo ex comparacione de hominem nomine Kalderedo; est ipsa terra Sanzione modiatis tres, et coniungit ipsa terra ex una parte, et ex altera ad terra de uos iam dictos monachos, et de tercia parte et quarta ad terra qui fuit Rachoni; uindo uobis ipsa terra ab omni integritate in aderato et definito precio idest II^{os} solidos et IIII.^{or} argenteos, et nichil de ipso precio penis uos non remansit... Facta carta uendicionis vi^o kal. Iulias anno VI° regnante Carulo rege. S. Blanderici qui hanc cartam uendicionis feci et testibus tradidi ad roborandum. S. Frinilani. S. Donazani. S. Eniani. S. Indiscli. S. Eleti. S. Scubani. Xpianus presbiter hoc scripsit sub die et anno que supra (1).

XIII

25 de julio de 845.

Olobe.

In nomine Domini, ego Donatus qui et alium nomen nuncupor Dacco, et ego Felicia, uobis Centullo abbatи monasterio quod dicitur Alahone, et monachis ibidem Deo seruientibus, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim, nullus quoquegentis imperio, nec suadentis ingenio, sed propria nobis accessit bona uoluntas ut uobis iam dicto abbatи et monachis in predicto iam monasterio Deo famulantibus, vindimus uobis terras in pauo Orritense, in uilla qui dicitur Olobe. Vindimus uobis ibidem terras quam habemus ex alode parentum nostrorum et idem de patre nostro nomine Aguarno; est ipsa terra de parte Orientis strata publica qui pergit ad Orriti; de parte Occidentis in frontat in ipsa terra de uos monachos; et alia terra super ipsa strata qui pergit ad Orriti ex una, et alia parte in frontat uineas de uos monachos; de parte meridie in frontat in terra de Israel. Vindimus uobis ipsas terras ab omni integritate in aderato et defi-

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 56 v.

nito [precio] quod inter nos et vos bone pacis euenit **VIII** solidos, quod precio nobis dedistis et nos in manibus nostris receperimus...

Facta carta uendicionis **VIII** Kalendas Agustas, anno **VI°** regnante Karlo rege. S. Donati et S. Felicies qui hanc cartam roganimus scribere et testes firmavimus ad roborandum. S. Todari. S. Dacconi. S. Eamir. S. Miati. S. Atili. Placidus presbiter qui hanc cartam uendicionis rogitus scripsit sub die et anno quo supra (1).

XIV

27 de agosto de 845.

Olbe.

In Dei nomine omnipotentis nomine (*sic*) ego Ansemundus qui et alium nomine nuncupatur Uiaterus, et soror mea Ceno, uobis entores nostros Centullo abbatte, Porcano preposito, Tode-miro presbitero, Asenario presbitero, Ragone monacu, qui pontifex anni illius ad domum Sanote Marie ad Alahone, Uindimus uobis capum (*sic*) in pau Oritense infra billa cuius uocabulum est Olbe, cum ipsos casales qui sunt in circuitu et cum arboribus pomiferis, cum cultum et incultum, quod nobis aduenit de patre nostro Donatu de alode parentum, et accepimus precio quod inter nos et uos bone pacis conuenit, hoc est in aderato et definito in solidos **VII** in rem ualente quod uos entores dedistis et nos uenditores de presente receperimus...

Facta carta uendicionis **v** Kalendas Septembres anno **vi** regnante Carulo rege. S. Semundi qui et alium nomen nuncupatur Uiaterus. S. Cenoni qui hanc carta uendicionis firmabimus et testes de presente rogabimus. S. Aldesindi. S. Escluani. S. Apulini. Comendatus rogitus scripsit sub die et anno quo supra (2).

(1) *Cartulario de Alaón*, folios 7 v. y 8 r.

(2) *Cartulario de Alaón*, folio 116 r. y v.

XV

Noviembre de 845.

De Olbe.

In Dei nomine, ego Inias Apulinus et frater meus Gallenius uobis entores nostros Centullo abbatii, Porcano preposito, Tede-miro prebitero, Eliseo presbitero, Ragone monacho, qui erant Pontifes anni illius, uindimus uobis campo quem nobis aduenit de alode parentum meorum, et est ipse campus in uilla cuius uocabulum est billa Olbe: de subtus campo Astari, et accepimus a uobis precio quod inter nos et uos bene (*sic*) pacis conuenit, hoc est in aderato et definito in solidos duos, argenteos v, in rem ualemtem quod vos entores dedistis et nos uenditores de presente recepimus...

Facta carta uendicionis in mense Nouinbrio anno VI° regnante domno Carulo rege. S. Iniatii. S. Apulini. S. Galleni qui hanc carta uendicionis firmauimus et testes de presente rogauiimus. S. Iusti. S. Eldefredi. S. Aldesindi. Comendatus qui hanc cartam uendicionis rogitus scripsit sub die et anno que supra (1).

XVI

28 de noviembre de 845.

Orrite.

In nomine Domini, ego Uialerius et soror mea Cheno, uobis Centullo abbatii monasterio Sancte Marie quod dicitur Alaone, et monachis ibidem Deo seruientibus, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim quam sic michi placuit et placet animis nostris nullius quoquegentis imperio, nec suadentis inge-nio, set propria et expontanea nobis hoc accessit bona uoluntas ut uobis iam dictos abbatii et monachis in predicto monasterio Deo famulantibus uindere deberemus sicuti et uindimus, terra in territorio Orritense in uilla que dicitur Olbe; uindimus nobis ibi-dem terra quam abemus de alode parentum nostrorum, et est ipsa terra modiata: ante coniungit ipsa terra ex ipsa parte terra

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 55 v.

Raconi, et ex parte Septentrionis terra Isahelis, et a meridie terra Makarelli; uindimus vobis ipsa terra ab omni integritate in aderato et definito in argenteos nobem quod nobis bone pacis conuenit, quod precio uos nobis dedistis et nos manibus nostris recepimus, et nihil de ipso precio apud uos entores non remansit est manifestum, quod uero ipsa terra an nos (*sic*) Ansemundus qui et alio nomine nuncupatur Beriateirus et soror mea Keno tradita et a uos Centullo abbate monachis tuis recepta, abeatis, adeatis, teneatis hac defendatis ad proprium, et quidquid exinde facere uel iudicare uolueritis, in Dei nomine abeatis potestatem... Facta carta uendicionis y Kalendas Decembris anno vi regnante Karulo rege. Sig. Ansemundi, Sig. Chenonis qui hanc carta uendictionis fecimus, testibus tradimus ad roborandum. Bellus Eles. Sig. Dachonis. Sig. Uuenti, Sig. Attoni Sig. Tidiscli. Ennecho presbiter qui hanc carta uindictionis rogitus scripsi, relegi et sub die et anno que supra (1).

XVII

Diciembre de 845.

Oliberanum.

In nomine Domini, ego Gilmondus presbiter uobis entores meos Centullo abbati, Porcano preposito, Tedemiro presbitero, Ennechone presbitero, Eliseo presbitero, Egodio monachum qui erant pontifex anni illius ad domum Sancte Marie in locum chiu- ius vocabulum est Alahone, uindo uobis terras que abeo in pauo Orritense in uilla que dicitur Oliberanum, quod mihi expectat de patre meum (*sic*) Sołmoni, et de alia parte quod mihi aduenit de avunculum meum Elete, et accepi a uobis precio hoc est in aderato et definito solidos xiiii quod uos entores dedistis et ego uinditor de presente recepi; nihil de ipso precio apud uos non remansit, et est manifestum quomodo ego recepi ipso precio, sic uobis trado ipsas terras qui superius nominatum est in uilla que dicitur Oliberanu cuius domum est Sancti Genesi ad abendum uel possidendum...

Facta carta uendicionis in mense Decimbro anno vi regnante domino Carlo rege. Ego Gilmondus presbiter qui hanc uendi-

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 89 r. y v.

cione fieri volui et testes tradidi ad roborandum. S. Asenarii. S. Durabiles. S. Ludandi, S. Liubilani. Comendatus qui hanc carta uendicionis rogitus scripsi, relegi sub die et anno que supra (1).

XVIII

Abril de 846.

Olobe.

In nomine Domini, ego Isael uobis Centullo abbatii monasterii Sanctae Marie quod dicitur Alahone, et monachis ibidem Deo seruientibus, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim quam sic mihi placuit et placet in animo meo ut nullus quoquegentis imperio, nec suadentis ingenio, sed propria et expontanea mihi elegit bona uoluntas ut vobis iam supra dicto abbatii et monachi in predicto monasterio Deo famulantibus uincere deberem sicuti et uindo, terra in territorio Orrittense in villa que dicitur Olobe; uindo uobis ibitem terra que abeo de alode parentum meorum, et est ipsa terra modiatis duas, ex una et alia et tercia parte coniungit ad terras de ipsis iam supra nominatos, et a parte Occidentis in frontat in strata que pergit ad castro Orritense...

Facta carta uendicionis in mense Aprile anno VIIº regnante Carulo rege. S. Isael qui hanc carta firmaui et testes de presente rogaui. S. Prestandi. S. Blanderici. Ennecho presbiter hoc scripsi sub die et anno que supra (2).

XIX

12 de abril de 846.

De Olobe.

In Dei nomine, ego Garsia et Udiscalcus uobis Centullo abbatii monasterio Sancte Marie quod dicitur Alahone, et monachis ibidem Deo seruientibus, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim quam sic nobis placuit et placet in animis nostris ut nullus quoquegentis imperio nec suadentis ingenio, set propria et expontanea uobis elegit uoluntas ut uobis iam supra

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 66 r. y v.

(2) *Cartulario de Alaón*, folios 56 v. y 57 r.

dicto abbati et monachis in predicto monasterio Deo famulantibus uindere deberemus sicuti et uindimus terras in territorio Orritense in villa que dicitur Olobe; uindimus uobis ibidem terras que habemus de alode parentum nostrorum, et sunt ipsas terras modiatae tres: ex una et alia parte coniungunt ad terras de ipsis iam supra nominatos, et de Occidente in frontat in strata que pergit ad castro Orritense. Vindimus uobis ipsas terras ab omni integritate in precio placibile IIII^{or} solidos...

Facta carta uendicionis II idus Aprilis anno VII° regnante Carrulo rege. S. Garseani et Udischalchi qui hanc cartam uendicionis fecimus et testibus tradidimus ad roborandum. S. Uresendus S. Bierici. S. Ichilani. Sr. Frugellus presbiter. S. Galindo. Ennecho presbiter qui hanc cartam uendicionis scripsi relegi die et anno que supra (1).

XX

Julio de 846.

Torogone.

In Dei omnipotentis nomine, ego Adica uobis Centullo abbati, monasterio Sancte Marie Alaone, et monachis ibidem seruientes Deo, presentibus et futuris. Certum quidem ac manifestum est enim quam sic placuit et placet in animo meo nullius quoque gentis imperio, nec studentis ingenio, set propria et expontanea mihi hoc accesit bona uoluntas ut uobis iam supra dicto abbate et monachis tuis in predicto monasterio Deo famulantibus uindere deberem sicuti et uindo uobis terra una in pauo Orritense in territorio in villa quod nominatur Torocone. Vindo uobis ibidem terra quem abeo de alode parentorum meorum, et est ipsa terra modiatae II : ex una parte coniungit de Oriente ad ipsa padele qui ibidem est uirentem, et de parte Occidentis terra Octaris; uindo uobis ipsa terra ad omni integritate in aderato et definito precio quod inter nos bone pacis placuit atque conuenit solidos duos... Facta karta uindicionis in mense Julio anno VII° regnante Karulo rege. Signum Adika qui hanc carta uindicionis firmaui et testibus tradidi ad roborandum. Bellus ♫ Elurius ♫

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 57 r. y v.

Signum Gamiza Guansarius. Ananias presbiter qui hanc carta uindictionis rogitus scripsit (1).

XXI

Julio de 846.

Torocone.

In Dei omnipotentis nomine, ego Octarius uobis Centullo abate monasterio Sancte Marie quod nominatur Alaoni, et monachis ibidem Deo seruientes, presentibus et futuris, certum quidem et manifestum est enim quam sic placuit et placet in animo meo nullius quoquegentis imperio nec suadentis ingenio, set propria et expontanea michi accessit bona uoluntas ut uobis iam supradicto abbati et monachis in predicto monasterio Deo famulantibus uindere deberem sicuti et uindo uobis ibidem terra quem abeo de alode parentum meorum, et est ipsa terra modiatis duas: ex una parte Orientis coniungit ad terra de Astare uel filios suos, et de parte Occidentis coniungit ad terra de uobis iam supra nominatos monachos; uindo uobis ipsa terra ab omni integritate in aderato et definito precio quod inter nos bone pacis conuenit, solidos duos... Facta cara uenditionis in mense Iulio anno VII° regnante Karollo rege. Sig. Octari qui hanc carta uendictionis firmabi et testibus tradidi ab roborandum. Bellus. Sig. Scuani Galindo. Ananias hac si indignus presbiter rogitus scripsi, relegi die et anno que supra (2).

XXII

27 de marzo de 850.

*Ananías y Undiscalco venden una villa en Olibrano
al abad Céntulo.*

In Dei omnipotentis nomine, nos enim idest Ananias presbiter set et Undiscalcus in uice parentum nostrorum in uita illorum, placitum fuit uobis Centullo abate uel monachis uestris presen-

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 27 v.

(2) *Cartulario de Alaón*, folio 86 r. y v.

tibus scilice (*sic*) et futuris uel qui ibidem uenturi sunt, in onore sancte Marie uobis entores nosotros, certum quidem hac manifestum est enim quam sic placuit et placet in animis nostris nullius cogentis imperium, nec suadentis ingenio, set propria et ex spontanea nobis accessit uolumptas ut uobis supra nominatos aliquid de alode territorio nostro uindere deberemus, sicuti et uindimus uobis uilla cuius nomine Fabrica, in pauo [O]rritense iusta flu mine qui uocatur Nocharia in loco cuius uocabulum est Olibrignum, in fronte de alia terra uestra, et accepimus a uobis precium quod inter nos bone pacis placuit et conuenit in aderato et definito in solidum unum... Facta carta uindicionis y kalendas Abreliis (*sic*) anno xi^{mo} regnante Karulo rege. Signum Undiscalcum. Anania presbiter qui hanc carta uendicionis firmabimus et teste (*sic*) rogauiimus suscribere. Eles. Signum Oliua. Signum Ansigildi. Signum Enderedi. Ananias presbiter hanc cartula manu mea fieri volui, scripsit signum (*sic*) relegi sub die et anno que supra (1).

(Continuará.)

III

EL YACIMIENTO PREHISTORICO Y PROTOHISTORICO DE "LA ALBERQUILLA" (TOLEDO)

Con el nombre de "La Alberquilla" se designa en Toledo a una muy vasta posesión de terrenos de vega, situados a la orilla izquierda del Tajo, a unos cuatro kilómetros de la capital; cuyos terrenos pertenecieron al ex-diputado, trágicamente fallecido, don Sergio Novales.

Puede llegarse a la referida posesión saliendo de Toledo por el puente de Alcántara, y siguiendo la carretera que conduce a la estación del ferrocarril. A cierta distancia, esta carretera sufre una bifurcación, una de cuyas ramas sigue en dirección casi paralela a la vía del ferrocarril a Madrid, hasta pasar frente al yacimiento que vamos a describir (fig. 1), en el

(1) *Cartulario de Alaón*, folio 79 r. y v.